

Και λοιπόν εις ἱεράρχας δόσιους ἐπέπρωτο νὰ ἀκού-
σαι σχεδὸν προσβάλλον τὰς παραδόσεις καὶ τὴν διδα-
σκαλίαν τῆς καθολικῆς θρησκείας! Ἄλλὰ τί λέγει ἡ
γραφῆ; «Ὁ Θεὸς ἔστεισε τὸν οὐρανὸν ὡς καμάραν· ἐξέ-
τεινε δὲ αὐτὸν ὡς τόξον κλίνον εἰς τὴν γῆν» καὶ ἐπει-
τα τολμῶσι νὰ προφέρωσιν ἐντὸς τοῦ περιβόλου
τούτου ὑπαρξίν ἀντιπόδων! ἐν ᾧ τῆς ἐκκλησίας
ἡρωστῆρ, ὁ ἱερεὺς Αὐγουστίνος ἀποφαίνεται βρῆτως
ὅτι ἡ ὑπόθεσις τῶν ἀντιπόδων τούτων ἀντιβαίνει
εἰς τὴν ἡμετέραν θρησκείαν, καθὼτι ἀναγκάζει ἡμᾶς
νὰ παραδεχθῶμεν ἴθιμον μὴ ἐκ τοῦ Ἄδᾶμ καταρῶμε
ν· ἐπειδὴ ἦτο ἀδύνατον νὰ υπερβῶσιν οἱ ἄνθρωποι τὸν
μεσολαβόντα ὠκεανὸν ὥστε τοιουτοτρόπως ἀρνού-
μεθα τὴν γραφὴν διακηρύττουσαν ὅτι πάντες οἱ ἄνθρω-
ποι προέρχονται ἐκ τοῦ αὐτοῦ γενναρχοῦ.

Τὶ γελοιωδέστερον καὶ ἀποπώτερον ἐνταυτῷ, ἀνε-
βόησε τότε ὁ Firmianus Lactantius, τοῦ φαντάζε-
σθαι ὅτι ὑπάρχουσιν ἀντίποδες ἔχοντες τοὺς πόδας
αὐτῶν ἀντικειμένους εἰς τοὺς ἡμετέρους, ἀνθρώπους
ὅλην περιπατοῦντες, ἐν ᾧ ἡ μὲν κεφαλὴ αὐτῶν μένει
εἰς τὰ κάτω, τὰ δὲ πέλματα φέρονται εἰς τὸν ἄερα; ὅτι
ὑπάρχει μέρος τῆς οἰκουμένης, ὅπου τὰ πάντα κείνται
ἐνἀετροφα, ὥστε τὰ μὲν δένδρα θλασάδουσι τοὺς κλά-
δους ἐκ τῶν ἄνω εἰς τὰ κάτω, βρέχει δὲ καὶ χιονίζει
καὶ ἐκ τῶν κάτω εἰς τὰ ἄνω! Ἄλλ' εἰς τοιοῦτους
παραλογισμοὺς παράγει τὸν ἄνθρωπον ἡ ὑπόθεσις
τοῦ στρογγύλου τῆς γῆς. Ἐν τούτοις ὁμοίως ὁ ἀπὸ
Ἀλεξανδρείας κοσμογράφος, ὁ μοναχὸς ἅγιος Κοσμάς
ἐπὶ τοῦ κειμένου αὐτοῦ τῶν ἱερῶν γραφῶν θαίνων
ἀποδεικνύει ὅτι ἡ γῆ ὑπάρχει τετραγώνια, ὡς ἡ
ἕλια κιβωτὸς αὐτῆ, ὅτι ἐν μέσῳ τοῦ ὠκεανοῦ ὁ
θεὸς ἀνήγειρεν ἀπέραντον ἀδαμάντινον τεῖχος καὶ
ἵπισθεν αὐτοῦ ἐπιστρέφει ὁ ἥλιος πρὸς δυσμὰς διανύ-
σας τοῦ οὐρανοῦ τὴν ἀψίδα, εἰτα περιοδεύει τὸν πόλον
διὰ τὰ ἀναλάβῃ τῆ ἐπαύριον τὸν ἐξ ἀνατολῶν δρόμον
τοῦ ὀπίσω δ' αὐτοῦ ὑπάρχει τις γῆ, ἀλλ' ἀπρο-
εἰλαστος, ὥστε οὐδεὶς θνητὸς δύναται νὰ τὴν πατήσῃ,
δὲν προσβάλλομεν ἄρᾳ γε τὸν Θεὸν ἀποπειρώμενοι νὰ
τὴν γνωρίσωμεν; Ἐν γένει λοιπὸν ἡ ὑποβληθεῖσα
πράξις ἀποδεικνύεται αἰρετικὴ καὶ ἀντιθεση.

Τοιαῦτα ἀκούων ὁ Κολόμβος ἠσθάνθη ὡς πηγνύμε-
νον τὸ αἷμά του, καὶ ἐφάνταζετο ὡς ἀναπτομένην ἤδη
τὴν πυρὰν τῆς ποινῆς του. Διὰ τοῦτο σταυροκοπηθεὶς
ἐμαρτυρήθη ὡς πιστεύων τρωπῶς εἰς τὰ δόγματα
τῆς πίστεως. Ματαίως ὁμοίως ἐζήτησε στήριγμα ἐπὶ
τῶνος στερεοῦ συλλογισμοῦ· ἐπειδὴ τὸ τελευταῖον τοῦ
ἁγίου Αὐγουστίνου ἐπιχείρημα κατέπαυσε πᾶσαν ἐν-
στασιν καὶ ἀντιλογίαν· «Major est scripturae auto-
ritas quam omnis ingenii humani capacitas.»

Κατ' εὐτυχίαν ὁμοίως εὐρέθησάν τινες σοφοὶ ἐντὸς
τῆς δημογύρεως παραδεχόμενοι τῆς γῆς τὸ σφαιροειδές·
ὅτι ἀντέτειναν ὁμοίως λέγοντες μετὰ τοῦ Κικέρωνος.
Ὅταν γίνηται λόγος περὶ τῆς κατὰ μισημέριαν εὐ-
ρατοῦ ζώνης καὶ τῶν κατοικῶν αὐτῆς καὶ τῶν λεγο-
μένων ἀντιπόδων, ὑπονοεῖται ὅτι οὐδεμίαν αὐτῶν ἔχομεν
ἐξ ἡμῶν· ἀγνοοῦμεν προσέτι ἂν ἡ χώρα αὕτη κατοικῆται,
καὶ οὐκ ἴσμεν. Μόνος ἔμεταξὺ τῶν τροπικῶν δρόμος τοῦ
πλοῦ δεικνύει τὴν ὑπαρξίν των· ἐπειδὴ κατὰ τὸν

Πλίνιον ἐκ τῶν πέντε ζωνῶν, αἱ μὲν δύο πολικαὶ
περιέχουσι μόνον πάγους καὶ μόνον ἡ αἰγλή τῆς χιόνος
φωτίζει ὀπωσοῦν τὸν τόπον· ἡ δὲ κατὰ μέσον κειμένη
κατακαίεται ἀδιαλείπτως ὑπὸ τοῦ ἡλίου· ἀρα ἡ μετὰ-
θασίς ἀπὸ ζώνης εἰς ζώνην ἀποβαίνει ἀδύνατος ἕνεκα
τῆς πυρκαϊᾶς τοῦ κατηστηρισμένου οὐρανοῦ ἔνθεν καὶ
ἔνθεν τῆς Ἰσημερινῆς γραμμῆς. Διὰ τοῦτο οὗτε ἐπὶ
Ἐρρίκου οἱ Λυσιτανοὶ διετλήθη πρὸς νότον τὸν πο-
ταμὸν Σενεγάλ, εἶδον μετὰ φρίκης τοὺς ἀνθρώπους ἐμ-
φανιζομένους πάντῃ ἀλλομορφους, ὡς ἔχοντας τὸ
πρόσωπον μέλαν, εἶον ἐθινεϊδές, τὰς τρίξας βραχείας
καὶ οὐλας, τὰ χεῖλη παχέα, τὴν δὲ βίνα σιμῆν· ὥστε
αὐτοὶ μὲν ἡ θερμότης παραμορφῶ, περαιτέρω δὲ καὶ
καταναλίσκει τὸν ἄνθρωπον· ἐκ τούτου παρακινούμενοι οἱ
ἀτρόμητοι θαλασσοπόροι ἐκείνοι ἐπαλινδρόμησαν. Ἄλλ' ἂν
καὶ ἂν περιοριζόμενος νὰ βαδίσης μόνον πρὸς δυσμὰς δὲν
καταβαίνει εἰς τὰς καυματηρὰς ἐκείνας χώρας, ἡ ἐπι-
φάνεια τῆς γῆς ὑπάρχει τοσοῦτον ἐκτεταμένη, ὥστε
μόλις μετὰ τρία ἔτη δύνασαι νὰ συντελέσης τὸν γύρον.
Ἐκτὸς τούτου ὁμοίως προβάς μέχρι τινοῦ, καταβαίνει
μὲν εὐκόλως ὡς ἐκ τοῦ σχήματος τῆς γῆς, ἀλλὰ νὰ
ἀναβῆς πάλιν ἀδύνατον. Ἐπὶ δὲ πᾶσι τούτοις τίς σὲ
βεβαιῶι ὅτι ὁ ὠκεανὸς ἔχει ὄρια, οὔτε θέλεις εὐρεῖ τὰς
ἀβύσσους πλήρεις τερατοδῶν θηρίων;

Εἰς ταῦτα στενάζας καὶ ὑπομειδιάσας ἀπεκρίθη ὁ
Κολόμβος ὡς ἐφεξῆς.

Αἱ τελευταῖαι ἀνακαλύψεις ἐματαίωσαν τὴν περὶ
ζωνῶν θεωρίαν ταύτην (1) Ἄλλὰ καὶ ἐγὼ διαβάς τὴν
διακεκαυμένην εὐρέχκα αὐτοῖσι χώραν εὐφορον, τῆς ὀ-
πείας εἰ κάτοικοι συναγασσιν ἀρθῶνως τὸν χρυσόν, τὸ
κόμμι, τοὺς ἐλεφαντίνους ὀδόντας, καθως καὶ πρῶϊοντα
εὐκράτων τόπων. Πρὸ δὲ τινων ἐτών (1486) ὁ Λυσι-
τανὸς Diaz προβάς μέχρι τῆς 33 μοίρας τοῦ Ἰσημη-
ρινοῦ ἐγνωρίσε τὴν ἄκραν τῆς Ἀφρικῆς, δηλ. τὸ φοβε-
ρὸν ἐκεῖνο τῶν τρικυμιῶν ἀκρωτήριον, τὸ ὁποῖον ὡς
πεποισθῶς εἰς τὸ μέλλον ἐκάλεσεν Εὐλίπι. Ἐπειδὴ δὲ
καὶ παρὰ τὴν στρογγυλότητα τῆς γῆς υπερβαίνομεν
εὐκόλως τὸ μεταξὺ τοῦ εἰρημένου ἀκρωτηρίου καὶ
τῆς Θουλής διάστημα, ἡ αὐτὴ δὲ δύναμις, ἥτις ἐπι-
τρέπει εἰς τοὺς Βρεταννοὺς καὶ τοὺς Αἰθίοπας τῆς
Λιβύης νὰ περιπατοῦσιν εἰς τὴν ἐπιφανέαν τῆς γῆς,
ἔδωκε καὶ εἰς τοὺς Ἰνδοὺς τὴν χρῆσιν τῶν ἰδίων αὐτῶν
ποδῶν, ἐλπίζω ὅτι περὶν τὸ διαχωρίζον ἡμᾶς ἐκ τῆς
Ἰνδίας πέλγος δὲν θέλω ἀνατρέψει τοὺς γενικοὺς τῆς
φύσεως νόμους.

Τὶ δὲ, νομίζομεν, ἐψήφησε μετὰ πάντα ταῦτα ἡ πάν-
σοφος δημήγυρις;

Ὅτι τὰ δύο ἡμισφαίρια διαμένουσιν εἰσαεὶ κειχωρι-
σμένα· ὅτι ὑπάρχει μεγάλη στήσις νὰ φανασθῇ τις
ἰδιώτης ὅτι μόνος αὐτὸς υπερβαίνει τοὺς ἄλλους
πάντας κατὰ τὰς γνώσεις· καὶ ὅτι ἂν ὑπῆρχον πραγ-
ματικῶς αἱ χώραι, τὰς ὁποίας ὁ Κολόμβος ὑπόσχεται

(1) Ἐπιτόμημα τοῦ φιλοσόφου Παρμενίδου. Ὁ
Ποσειδώνιος εἶδεν 24 βαθμοὺς πλάτος εἰς τὴν δια-
κεκαυμένην ἡ δὲ Ἐρατοσθένης 16 μόνον.